

SZEGVÁRI PÉTER

Divat-e még a „retro” a hazai területpolitikában?

Is ‘retro’ still fashionable in the Hungarian regional policy?

•
SZERZŐ:

SZEGVÁRI PÉTER, címzetes egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, city.consultbt@gmail.com, ORCID:0000-0001-5645-9505

JEL-kód: P25, P48, R38

- Kulcsszavak:** területpolitika • településhálózati rendszer
• funkcionális várostérség • területi versenyképesség
• policentrikus területfejlesztés • integrált fejlesztési programok

Absztrakt: Faragó László 2006-ban megfogalmazott megállapítása ma is aktuális, mivel a területpolitika jelenleg is megoldatlan („retro”) kérdései közé tartozik a városi fejlesztések hálózati szemléletű koordinációja, a vidéki települések integrálása a városok által hordozott vérkeringésbe, a település-hálózati rendszer hierarchikus felépítése és összehangolt működtetése. A városokra alapozott új („retro”) területpolitika lehetséges irányai között fogalmazódik meg az igény a településhálózat távlatait meghatározó országos területpolitikai koncepciók felülvizsgálata, valamint az integrált stratégiai tervezési és programozási folyamat kialakítása iránt. Ennek keretében olyan funkcionális településhálózati rendszert indokolt hierarchikusan felépíteni, amiben a hangsúly a területi versenyképességre és az európai városhálózati rendszerhez való kapcsolódásra helyeződik.

AUTHOR:

PÉTER SZEGVÁRI, professor, Eötvös Loránd University, Faculty of Law and Political Sciences, city.consultbt@gmail.com, ORCID:0000-0001-5645-9505

JEL-code: P25, P48, R38

*Keywords: regional policy • settlement-network system • functional urban area
• territorial competitiveness • policentric territorial development
• integrated development programs*

***Abstract:** In 2006 László Faragó did a statement on the unsolved ('retro') problems of the Hungarian regional policy, which is actual nowadays too, hence the coordination of the settlement-network system is missing, as like as the integration of the urban-rural areas, furthermore the systematic framework of hierarchic functional urban areas and cooperative management of it. Therefore the new ('retro') Hungarian urban-oriented territorial policy requires the reviewing of the National Concept on Regional Policy, furthermore the establishing an integrated strategical planning and programming processes. In this framework there will be important to establish a functional integrated settlement-network system, regarding to the territorial competitiveness and joining the European city-network system.*

Amikor a szerkesztők megkerestek azzal a felkéréssel, hogy vegyek részt a Faragó László professzor jubileumi köszöntésére szánt kiadvány összeállításában, akkor az eredeti szándéknek megfelelően az ünnepelt olyan publikációjára szerettem volna reflektálni, amit ma is időszerűnek tartok, s a gondolataival könnyen azonosulok. Be kellett látnom, hogy a 2006-ban megjelent írás fő konklúziója sajnos ma is helytálló, miszerint a „területpolitikában is újra napirendre kerülnek korábbi kérdések, de nem divatból, hanem mert mind a mai napig nem adtunk korrektt választ a felvetett kérdésekre” (Faragó, 2006, 99). Ezért úgy vélem, hogy érdemes átgondolni a városokra alapozott új („retro”) területpolitika lehetséges stratégiai kérdéseit. Erre az is megfelelő inspirációt adott, hogy Navracsics Tibor területfejlesztési miniszter nemrég egy regionális fórumon a kormány céljaként fogalmazta meg, hogy Magyarországon ismét olyan fejlesztéspolitika legyen, ami érzékeny a területi specialitásokra, s hozzátette, hogy amennyiben megtartjuk a központosított fejlesztéspolitikai logikát, akkor Magyarországon növekedni fognak a területi különbségek.¹ Egyetértve miniszter úr felvetésével, magam is úgy vélem, hogy egy új fejlesztéspolitika szempontjait ma már kevésbé az uniós támogatások logikája, sokkal inkább Magyarország versenyképességi céljai határozzák meg, s nem lehet figyelmen kívül hagyni ebből a szempontból az európai városhálózatba történő integrálódásunkat és az ezzel járó globális kihívásokat. Éppen ezért érdemes számot vetni azzal, hogy a magyar területpolitika milyen régi/új kihívásokkal és dilemmákkal néz szembe, figyelemmel a hazai településhálózat-fejlesztés és a térségi versenyképesség szempontjaira.

A VÁROSOKRA ALAPOZOTT TERÜLETPOLITIKA KIHÍVÁSAI

Faragó László 2006-ban elemezte a rendszerváltást követő területfejlesztési politika problémás kérdéseit, amiből kiemelendő az a mai napig aktuális megállapítás, hogy „az országos/nemzeti területpolitikában »elvesztek« a települések, a városok” (Faragó, 2006, 97). Megállapítható, hogy a „retro” probléma továbbra sem megoldott, mivel annak ellenére, hogy a társadalmi-gazdasági erőforrások a városokban, urbanizált területeken koncentrálnak, és a piaci folyamatok indukálta koncentrációt az állami beavatkozások és beruházások tovább erősítik, hiányzik a városi fejlesztések hálózati szemléletű koordinációja, és az ahhoz szükséges szakpolitika, annak ellenére, hogy a várospolitikai megjelenik számos, különböző legitimitású és különböző szintű dokumentumban, illetve az európai politikákban, egyezményekben (OECD, 2017; OECD-UN HABITAT, 2018; OECD, 2019; ESPON, 2019).

A fejlesztések, beruházások, illetve a közszolgálati feladatellátás településszintű, településközi koordinációja nem valósul meg és az ehhez kapcsolódó országos iránymutatás hiányos, ahogyan ezt több empirikus vizsgálat is megállapítja (Somlyódy Péter, 2019, 2021). Külön gondot jelent, hogy vidéki települések integrálása a városok által hordozott vérkeringésbe nem valósult meg, a város-vidék viszonyt ellentmondások jellemzik, az integrált megközelítésük – az európai szemlélettel ellentétben – nem jelenik meg, az ehhez kapcsolódó eszközök nem szervesen illeszkednek a település- és területfejlesztés szakpolitikái rendszerébe (Lukovics, 2006).

S ezzel együtt a közigazgatás-szervezésben elveszni látszik a területi szemlélet, ami problémát jelent a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosításában éppúgy, mint a területfejlesztésben célként kitűzött területi különbségek mérséklésének megvalósításában (Somlyódy Péter, 2003; Szegvári, 2022b). Napjaink legjelentősebb nemzetközi trendje a globalizáció felgyorsulása, amely jelentős hatást gyakorol a településhálózatra is. A globalizáció erősödése maga után vonja a helyi, területi adottságok felértékelődését. A verseny egyre inkább települések, városok között zajlik, melyek „helyi terméküket” több célcsoportnak kívánják eladni (Kitchen, 1993; Dodge, 1996; OECD, 2006).

A szuburbanizációból adódó problémák Magyarországon a rendszerváltozás óta robbanásszerűen jelentkeznek, településhatárokon átvélnak, azonban az erre adandó válaszaink kialakulatlanok (pl. a stratégiai és területhasználati tervezés, a szervezett együttműködések, az agglomerációs kormányzás szabályozottsága) és jelentős késéssel, gyakran csak formailag próbálják kezelni a kihívásokat, de érdemben a problémák megoldása nem hatásos (VÁTI, 2008). A hazai településhálózat egyik legfontosabb gyengesége, hogy hiányoznak azok a regionális szintű csomópontok, melyek tágabb térségüket érdemben szerveznék és dinamizálnák, azt magasabb szintű szolgáltatásokkal ellátnák, a középvárosokat a nagytérségi rendszerekre felfűznék (Farkas – Lengyel, 2000). Ugyancsak problémát jelent, hogy a magyar településhálózat fejlődésében hagyományosan fontos funkciót betöltő megyeszékhelyek, illetve megyei jogú városok, mint hagyományos középszintű térségi központok térszervező funkciója gyengült (Rechnitzer – Berkes, 2021).

A problémát felerősíti, hogy a települések közötti együttműködés gyenge, amit súlyosbít az a tény, hogy az önkormányzati rendszer elaprózott. Emellett hiányos a telepü-

léshálózat tudatos irányítására való stratégiai törekvés, gyenge ennek országos, térségi koordinációja. A településhálózati funkciók, szintek, szerepek, pozíciók definiálatlanok, ami nem teszi lehetővé a tudatos állami feladattelepítést, a regionális koordinációt, és nehezíti a települések hálózati magatartásának (együttműködés, sajátos pozícióra szabott stratégia) optimalizálását (VÁTI, 2008; Szegvári, 2022a; Zongor, 2022).

A VÁROSOKRA ALAPOZOTT ÚJ („RETRO”) TERÜLETPOLITIKA LEHETSÉGES IRÁNYAI

Az országos területi folyamatok – az európai uniós törekvésekkel összhangban – szükségessé teszik, hogy a települések fejlődését meghatározó tényezőkre, különös tekintettel a városok egymás közötti kapcsolatára, valamint a város és vidéke viszonyrendszerre orientáló, a településhálózat távlatait meghatározó országos stratégiai tervezési folyamat valósuljon meg, összhangban a jelenlegi országos területfejlesztési stratégiák és jogszabályok felülvizsgálatával. E stratégiai tervezési folyamat fókuszában kell álljon a településhálózat fejlesztése, mely a települések térbeli és funkcionális viszonyrendszerének összességét jelenti. A települések nem önmagukban álló, zárt egységek, hanem társadalmi, gazdasági, kulturális szerveződések, amelyek kiegészítik egymást. A településhálózat-fejlesztési törekvések e viszonyrendszer fejlődésének orientálását tűzhetik ki célul, figyelemmel a „glokalizáció” hatására (Faragó, 2006, 84.).

A stratégiai tervezésben arra érdemes kiemelt figyelmet fordítani, hogy létrejöjjön a hazai településhálózat olyan struktúrája, amiben a hangsúly az európai városhálózati rendszerhez való kapcsolatokban, a nemzetközi versenyképességet meghatározó tényezők kijelölésében, a jóllét biztosításában, a településhálózatok alakítását szolgáló eszköz és intézményrendszer működtetésében jelenik meg, illetve olyan általános elvek meghatározásában nyilvánul meg, amik a településhálózati hierarchia egyes elemeinek ajánlott funkcióit és azok egymáshoz való viszonyát hierarchikusan rögzíti (Bibó, 1975; Funck – Pizzati, 2003; Faragó, 2006; Kaiser, 2021).

A hazai településhálózat egyik lehetséges változata egy olyan modellben képzelhető el, amiben az európai világváros (Budapest) mellett a nagyvárosok (regionális központok), a megyei városok (megyei/térségi szervező funkciókat ellátó települések), a középvárosok (a városkörzeti funkciót betöltő települési központok), a kisvárosok (sajátos funkcióra épülő települések), illetve a falvak rendszere képzelhető el, egy hierarchikus, ám az adottságok alapján rugalmasan változó rendszerben (VÁTI, 2008; Szegvári, 2022b).

A település- és a területfejlesztés elsősorban az önkormányzati feladatok között fogalmazható meg koherensen a település- és területrendezéssel, valamint a közszolgáltatások szubszidiaritási elven történő megszervezésével (Barnett, 1997; Dijkstra – Poelman, 2012; OECD, 2014; Slack, 2007; Zongor, 2022). Ehhez azonban a középszintű önkormányzatiság hiányainak pótlására, és a szétaprózott települési rendszer gyengeségeinek ellensúlyozására képes településközi (járási vagy kistérségi) és területközi (térségi vagy regionális) intézmények létrehozatalára, illetve önkormányzati jellegű megerősítésére is szükség lenne (Abbott, 2011; Anderson, 2014; Bish, 2001; Szegvári, 2022b).

A területfejlesztés jövője szempontjából célszerű *újraértelmezni* – a fenti térségi funkciók alapján – a térségi funkciókat ellátó megyei városok szerepét.² A policentrikus területfejlesztés

megerősített infrastrukturális és intézményi bázisai lehetnek a jövőben a regionális szerepkört betöltő nagyvárosok (Brinkhoff, 2012; ESPON, 2019). Célszerű nemzetközi fejlesztési szövetségeket létesíteni, hogy a párhuzamosságok elkerülhetők legyenek, s a verseny és a kooperáció elve érvényesüljön. Itt is ki kell építeni azonban a nemzetközi tapasztalatok figyelembevételével a nagyvárosi agglomerációs kormányzás intézményi és pénzügyi szabályozási rendszerét (OECD, 2015; Rojas et al., 2007; Roy et al., 2013; Slack, 1997; Zornoza, 2014).

A városokra alapozott területpolitika megköveteli, hogy hazai környezetben is objektíven definiáljuk és használjuk a funkcionális várostérség (Dijkstra et al., 2019; EUROSTAT, 2018) intézményes fejlesztési lehetőségeit.³ A területpolitika megújítása keretében tovább kell folytatni a hagyományos, az EU NUTS rendszerére alapozott területpolitikai eszköz- és intézményrendszer mellett kialakított funkcionális térségekre koncentráció (area-based) integrált fejlesztési programok tervezését és végrehajtását (ESPON, 2019; Kaiser, 2021; Sancton, 2000).

Budapest és térsége (szűkebb értelemben a mintegy 81 települést magában foglaló agglomerációs térség – tágabb értelemben Budapest és Pest megye területét lefedő Közép-magyarországi régió) Európa egyik potenciális metropoliszrégiója (Lovász, 1979; Lukovics, 2006; Funck – Pizzati, 2003), amelyben közigazgatási határokat és a NUTS2 rendszerben meghatározott területfejlesztési régiókat átívelő térségi együttműködésre van szükség, figyelemmel a nemzetközi tapasztalatokra (OECD, 2014, 2015). Ennek intézményes formáit a legjobb globális gyakorlatok alapján (Anderson, 2014) jogszabályban is ki lehet alakítani kooperációs vagy közigazgatási szervezeti formában,⁴ illetve a szabad társulás elve szerint is létre lehet hozni, amit törvényi szabályozásban is ösztönözni lehet vagy akár kötelezően elő is lehet írni az érintett budapesti és agglomerációs önkormányzatok számára (Szegvári, 2021).

Az integrált területalapú megközelítés (integrated place-based approach) fontos eleme az EU kohéziós politikájának 2013 óta. Ehhez jól felhasználható eszköznek bizonyult a közösségvezérelt helyi fejlesztés (CLLD) és az integrált területi beruházások (ITI) alkalmazása, főként a funkcionális nagyvárosi és földrajzi térségekben. A 2021–2027 közötti tervezési időszakban az EU kohéziós politikája még szélesebb támogatást biztosít az 5. szakpolitikai célkitűzés: A polgárokhoz közelebb álló Európa égisze alatt az integrált területalapú megközelítéseknek. Ezek a szempontok is felerősítik a területfejlesztési törvényben nevesített kiemelt térségekben és a jelenlegi funkcionális várostérségek mellett kidolgozás alatt álló együtt kezelendő (funkcionális városhálózati) térségekben⁵ az integrált területalapú tervezés és programozás, valamint az ehhez kapcsolódó irányítási és menedzsmenteszközök hatékonyabb alkalmazásának fontosságát a jövőben a hazai területfejlesztési politikában.

JEGYZETEK

1 Forrás: MTI 2023. június 29.

2 A jelenlegi vármegyei jogú város meghatározáshoz képest ebben a felfogásban a regionális funkciókat is betöltő vármegyeközpontok „regionális nagyvárosként”, a megyei/területi funkciót ellátó vármegyeközpontok „megyei városként”, míg a kizárólag várostérségi funkciót betöltő vármegyeközpontok „középvárosként” határozhatók meg.

- 3 Ehhez jó alapot adhat az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció felülvizsgálatával összhangban folyó munkacsoport-tevékenység a TFM irányításával, ami megalapozhatja a funkcionális várostérségek szabályozásának kereteit.
- 4 Ilyenként hozta létre az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről (Tftv.) korábban, majd ismételtén 2022-től a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács kiemelt térségi tanácsként a területfejlesztési feladatok koordinálására nem közhatalmi, közigazgatási szervként.
- 5 A TFM által irányított szakmai felülvizsgálat a KSH által nyilvántartott vármegyei jogú városok köré szervezett „funkcionális várostérségek” térségi funkciói mellett együtt kezelendő (funkcionális városhálózati) térségek modellezésére is kiterjed, pl. az Ajka-Veszprém-Székesfehérvár-Várpalota innovációs és gazdasági tengely ekként való értelmezésével.

IRODALOMJEGYZÉK

- Abbott, Jhon: *Regions of Cities: Metropolitan Governance and Planning in Australia*, in: Xu, Ji-ang – Yeh, Anthony G. O. (eds.): *Governance and Planning of Mega-City Regions, An International Comparative Perspective*, Routledge, New York, 2011, 172–190.
- Andersson, Mats: *Metropolitan Governance and Finance*, in: Farvacque-Vitkovic, Catherine D. – Kopányi, Mihály (eds.): *Municipal Finances, A Handbook for Local Governments, IBRD/THE WORLD BANK*, Washington DC, 2014, 41–92. ISBN 978-0-8213-9914-9 DOI: 10.1596/978-0-8213-9830-2
- Barnett, Rubin R.: *Subsidiarity, Enabling Government, and Local Governance*, in: Hobson, Paul A. R. – St.-Hilaire, France (eds): *Urban Governance and Finance, A Case of Who Does What*, The Institute for Research on Public Policy, Montreal, 1997, 59–78.
- Bibó, István: *Közigazgatási területrendezés és az 1971. évi Településhálózat-fejlesztési Koncepció*, MTA Igazgatástudományi Bizottsága, Budapest, 1975.
- Bish, Robert L.: *Local Government Amalgamations, Discredited Nineteenth-Century Ideals Alive in the Twenty-First*, C. D. Howe Institute, Toronto, 2001.
- Brinkhoff, Thomas (2012): *City population, The Principal Agglomerations of the World*. www.city-population-de/world/Agglomerations.html
- Dijkstra, Lewis – Poelman, Hugo: *Cities in Europe: the new OECD definition*, Regional Focus, 2012/1. European Commission. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2012_01_city (PDF)
- Dijkstra, Lewis – Poelman, Hugo – Veneri, Paolo (eds.): *The EU-OECD Definition of a Functional Urban Area*, Regional Development Working Papers, 2019/11. OECD. <https://dx.doi.org/10.1787/d58cb34d-en> (PDF)
- Dodge, William R.: *Regional Excellence – Governing Together to Compete Globally and Flourish Locally*, National League of Cities, Washington DC, 1996.
- ESPON: *European Territorial Reference Framework: Synthesis Report*. Luxembourg, 2019.
- EUROSTAT: *Methodological Manual on territorial typologies, Publication Office of the European Union*, Luxembourg, 2018. Elérhető: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9507230/KS-GQ-18-008-EN-N> (PDF)
- Faragó, László: *A városokra alapozott területpolitika koncepcionális megalapozása*, Tér és Társadalom, 2006/2, 83–102. <http://doi.org/10.17649/TET.20.2.1055>.
- Farkas, Beáta – Lengyel, Imre (szerk.): *Versenyképesség – regionális versenyképesség*, SZTE Gazdaságtudományi Kar Közleményei, JATE Press, Szeged, 2000.
- Funck, Bernard – Pizzati, Lodovico (eds.): *European Integration, Regional Policy, and Growth*, World Bank, Washington DC, 2003.

- Kaiser, Tamás: *Területpolitika 2020 után: narratívák és paradigmák szintézise felé?*, in: Agg Zoltán – Zongor Gábor (szerk.): *Comitatus 30 év/könyv 1991–2021*, Comitatus Könyvek, Veszprém, 2021, 150–159.
- Kitchen, Henry: *Efficient Delivery of Local Government Services, Government and Competitiveness Project*, School of Policy Studies, Queen’s University, 1993.
- Lovász, János: *A Budapesti Világvárosi Terület*. in: A főváros távlati fejlődésének lehetőségei és azok hatása Pest megyére, Kézirat, Budapest, 1979, 9.
- Lukovics Miklós: *A magyar megyék és a főváros versenyképességének empirikus vizsgálata*, Területi Statisztika, 2006/2, 148–166.
- OECD: *The Governance of Metro-Regions, In Competitive Cities in the Global Economy*, Paris, OECD Publishing, 2006.
- OECD: *Regions and Cities: Where Policies and People Meet, Policy Briefs*, Third Ministerial Meeting of the Territorial Development Policy Committee, Marseille, France, 5-6. December 2013. OECD Publishing, Paris, 2014.
- OECD: *Governing the City*, OECD Publishing, Paris, 2015. <https://doi.org/10.1787/9789264226500-en> (PDF)
- OECD: *National Urban Policy in OECD Countries*, OECD Publishing, Paris, 2017. <https://doi.org/10.1787/9789264271906-en> (PDF)
- OECD: *OECD Principles on Urban Policy*, OECD CFE, Paris, 2019. <https://oe.cd/urban-principles>
- OECD/UN-HABITAT: *Global State of National Urban Policy*, OECD Publishing, Paris/UN-HABITAT, Nairobi, 2018. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264290747> (PDF)
- Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.): *Nagyvárosok Magyarországon*, Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2021.
- Rojas, Eduardo – Cuadrado-Roura, Juan R. – Güell, José Miguel Fernandez (eds.): *Governing the Metropolis – Principles and Cases*, Inter-American Development Bank, Washington DC, 2007.
- Roy, Bahl W. – Linn, Johannes F. – Wetzel, Deborah L. (eds.): *Financing Metropolitan Governments in Developing Countries*. MA: Lincoln Institute of Land Policy, Cambridge, 2013.
- Sancton, Andrew: *Merger Mania: An Assault on Local Government*, Westmount, Quebec, 2001. <https://doi.org/10.2307/3552542>
- Slack, Enid: *Finance and Governance: The Case of the Greater Toronto Area*, in: Hobson, Paul – St.-Hilaire, France (eds): *Urban Governance and Finance: A Question of Who Does What*, The Institute for Research on Public Policy, Montreal, 1997, 81–111.
- Slack, Enid: *Managing the Coordination of Service Delivery in Metropolitan Cities – The Role of Metropolitan Governance*, Policy Research Working Paper, 2007. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-4317>
- Somlyódy Péter Edit: *Önkormányzati integráció és helyi közigazgatás*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2003.
- Somlyódy Péter Edit: *A városok szerepe a területi kormányzásban*, NKE, Budapest, 2019.
- Somlyódy Péter Edit: *A területi szemlélet és a közpénzügyi kiegyenlítés lehetséges kapcsolata az önkormányzati rendszerben*, in: Agg Zoltán – Zongor Gábor (szerk.): *Comitatus 30 év/könyv 1991–2021*, Comitatus Könyvek, Veszprém, 2021, 176–181.
- Szegvári Péter: *Aktuális-e még a főváros és az agglomeráció önkormányzati és közigazgatási rendszerének reformja?*, in: Agg Zoltán – Zongor Gábor (szerk.): *Comitatus 30 év/könyv 1991–2021*, Comitatus Könyvek, Veszprém, 2021, 182–191.
- Szegvári Péter: *A magyar településbálozat-fejlesztés kibívásai és lehetséges irányai*, Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 2022a/1, 66–77. <https://doi.org/10.32575/ppb.2022.1.4>
- Szegvári Péter: *Merre tovább területfejlesztés? Gondolatok a szakma jövőjének kérdéseiről*, Comitatus, 2022b/Nyár, 23–32.
- VÁTI: *A magyar településbálozat helyzete és távlatai*, Összefoglaló, Munkaváltozat, 2.1., 2008.

- Zongor, Gábor: *Szubjektív benyomások a területfejlesztési törvény negyedszázada kapcsán*, Comitatus, 2022/Nyár, 53–57.
- Zornoza, Juan: *New Trends in Fiscal Decentralization: a Spanish View*, in: Lütgenau, Stefan A. (ed.): *Fiscal Federalism and Fiscal Decentralization in Europe*, Foster Europe, 2014, 105–127. ISBN 978-3-7065-5240-0

Szlavóniai magyar huszárezredes, formarajz, alkotó: Apáti Abt Sándor